

EUROPESE COMMISSIE

Brussel, 15.7.2011
C(2011) 5184 def.

Betreft: Staatssteun - Nederland
Steunmaatregel SA.32714 (ex PN 44/2010)
Steun voor het Productschap Tuinbouw,
sector Bloemkwekerijproducten

Excellentie,

De Commissie wil Nederland ervan in kennis stellen dat zij, na onderzoek van de door uw autoriteiten verschaftte inlichtingen over de bovengenoemde steun, besloten heeft geen bezwaar te maken tegen de steun in kwestie, daar deze verenigbaar is met het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)¹.

De Commissie heeft haar besluit gebaseerd op de volgende overwegingen:

1. PROCEDURE

- (1) Bij elektronisch schrijven van 11 maart 2011, geregistreerd op diezelfde dag, heeft de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de Europese Unie bovengenoemde ontwerpmaatregel overeenkomstig artikel 108, lid 3, VWEU bij de Commissie aangemeld.
- (2) Bij brief van 26 april 2011 is om aanvullende informatie gevraagd, op welk verzoek op 16 mei 2011 een antwoord is ontvangen en geregistreerd.

---

¹ Per 1 december 2009 zijn de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag vervangen door respectievelijk de artikelen 107 en 108 VWEU. De bepalingen zijn in beide verdragen inhoudelijk identiek. In dit besluit dienen verwijzingen naar de artikelen 107 en 108 VWEU in voorkomend geval te worden gelezen als verwijzingen naar respectievelijk de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag.

Zijne Excellentie de Heer Uri ROSENTHAL
Minister van Buitenlandse Zaken
Bezuidenhoutseweg 67
Postbus 20061
NL – 2500 EB Den Haag

2. BESCHRIJVING

2.1. Titel

- (3) Steun voor het Productschap Tuinbouw, sector Bloemkwekerijproducten

2.2. Budget

- (4) De totale begroting bedraagt maximaal 95 000 000 euro.

2.3. Begunstigden

- (5) Ondernemers in de bloemensector

2.4. Rechtsgrond

- (6) Verordening PT heffing handel bloemkwekerijproducten 2010; Verordening PT vakheffing aanbod bloemkwekerijproducten 2010.

2.5. Beschrijving van de steun

- (7) De maatregel betreft een steunregeling om diverse activiteiten in de sector van de bloemkwekerijproducten te financieren te weten, reclame, onderzoek, technische ondersteuning, kwaliteitsaangelegenheden en milieuprojecten, die worden gefinancierd uit parafiscale heffingen. De regeling is vergelijkbaar met maatregel N 372/2003, die op 16 maart 2005 door de Commissie is goedgekeurd, maar de Nederlandse autoriteiten hebben een nieuwe regeling gemeld vanwege wijzigingen in het type heffing (de invoering van een handelsheffing).
- (8) De Nederlandse autoriteiten en de tuinbouwsector hebben een overeenkomst over de financiële structuur voor de dekking van de kosten van promotiecampagnes, technische ondersteuning, onderzoeksactiviteiten en milieuprojecten. De overeenkomst, die is vastgelegd in verordeningen (zie punt 6), verplicht de sector om een bepaald maximumbedrag te betalen voor deze maatregelen. Het Productschap Tuinbouw int deze bedragen door parafiscale heffingen waaruit de maatregelen zullen worden gefinancierd.²

Steunregeling

- (9) Het doel van de steunregeling is de vraag naar bloemkwekerijproducten te vergroten door de volgende activiteiten te financieren:

---

² De Nederlandse landbouw en agro-industrie kennen naast de niet-gouvernementele organisaties met rechtspersoonlijkheid nog een vorm van vertegenwoordiging, namelijk het productschap (een verticale publiekrechtelijke organisatie per sector). De productschappen zijn hoofdzakelijk werkzaam op het gebied van voedselveiligheid, dierenwelzijn, kwaliteit, afzetbevordering en arbeidsomstandigheden. Een deel van hun activiteiten betreft de tenuitvoerlegging van Europese regelgeving. Verordeningen van het Productschap Tuinbouw waarbij aan producenten en ondernemingen heffingen worden opgelegd voor de financiering van de verwezenlijking van een in die verordeningen genoemd specifiek doel, moeten worden goedgekeurd door de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

- a. reclamecampagnes,
- b. onderzoek en ontwikkeling,
- c. technische ondersteuning,
- d. kwaliteitsmaatregelen,
- e. milieuprojecten.

De Nederlandse autoriteiten hebben alleen de maatregel aangemeld die betrekking heeft op reclame. De overige maatregelen, dat wil zeggen de maatregelen die betrekking hebben op onderzoek en ontwikkeling, technische ondersteuning, kwaliteitsmaatregelen en milieuprojecten, zijn niet aangemeld aangezien de Nederlandse autoriteiten hebben aangegeven dat zij voornemens zijn hiervoor de vrijstellingsverordeningen³ te gebruiken. De overige maatregelen worden daarom in dit besluit niet beoordeeld.

- (10) Ad. a) Reclamecampagnes. Het grootste deel van de steun wordt toegewezen om de vraag naar bloemkwekerijproducten in Nederland en in andere landen te vergroten door het houden van promotiecampagnes. De reclameactiviteiten worden uitgevoerd door 'Bloemenbureau Holland' (BBH), dat onderdeel uitmaakt van het Productschap Tuinbouw. De campagnes zijn algemeen van aard en informeren het publiek over bloemkwekerijproducten. Teneinde te waarborgen dat de campagnes algemeen van aard zijn, hebben alle partijen, met inbegrip van producenten van en handelaren in geïmporteerde producten, de mogelijkheid om mee te beslissen over de inhoud van de reclamecampagnes. Bovendien richten de campagnes zich niet op één product in het bijzonder, maar op het kopen van bloemproducten in het algemeen. De Nederlandse autoriteiten hebben gegarandeerd dat er geen seizoensgebonden reclame zal plaatsvinden van nationale producten noch van nationale specialisaties en behoeften. De reclame heeft betrekking op alle typen bloemkwekerijproducten ongeacht afkomst. De campagnes worden gevoerd rond algemene thema's zoals Valentijnsdag, Moederdag, enz. Er zal geen steun worden verleend voor reclame voor kwaliteitsproducten, etiketteringen en controleregelingen.
- (11) De reclamecampagnes omvatten de gebruikelijke activiteiten, zoals reclameadvertenties in nieuwsbladen, kranten en tijdschriften, op posters en banners, alsook reclame op radio, televisie, Internet, enz. De Nederlandse autoriteiten hebben de Commissie voorbeelden van zulke campagnes verstrekt. De voorbeelden laten zien dat alle bloemproducten vertegenwoordigd zijn, en dat er niet wordt verwezen naar hun oorsprong of naar specifieke bedrijven.
- (12) De Nederlandse autoriteiten garanderen dat in de reclamecampagnes noch de naam noch het logo van 'Bloemenbureau Holland' zal worden gebruikt, omdat deze naar een oorsprong verwijzen. De Nederlandse autoriteiten hebben beloofd de Commissie te informeren over de nieuwe na(a)m(en) en logo('s) zonder enige (symbolische) verwijzing naar oorsprong (Nederland), voordat nieuwe campagnes worden gestart.

---

³ PB L214, 9.8.2008, p.3 en PB L358, 16.12.2006, p.3

- (13) De reclamecampagnes worden gehouden in Nederland, lidstaten (hoofdzakelijk Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk) en derde landen (bijvoorbeeld de VS, Rusland). Wat verwijzingen naar de oorsprong van de producten betreft, verzekeren de Nederlandse autoriteiten dat dergelijke verwijzingen niet zijn toegestaan in de reclamecampagnes.

Voorbeelden van internationale campagnes van 'Bloemenbureau Holland'	
Moederdag Duitsland	€ 1 100 000
Moederdag Frankrijk	€ 610 000
Moederdag Nederland	€ 560 000
Moederdag België	€ 100 000
Totaal	€2 370 000
Plantencampagne Duitsland	€ 492 000
Plantencampagne Nederland	€ 367 000
Plantencampagne Frankrijk	€ 290 000
Totaal	€1 149 000

- (14) De Nederlandse autoriteiten stellen bovendien dat de reclamecampagnes in overeenstemming zijn met artikel 2 van Richtlijn 2000/13/EG betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgeving der lidstaten inzake de etikettering en presentatie van levensmiddelen alsmede inzake de daarvoor gemaakte reclame⁴, alsook met de specifieke etiketteringsvoorschriften die zijn vastgelegd voor diverse producten, met name wijn, zuivelproducten, eieren en slachtpluimvee (punt 152, onder j, van de richtsnoeren)⁵.
- (15) Van tijd tot tijd zullen reclamecampagnes worden gehouden in derde landen. De Nederlandse autoriteiten garanderen dat de campagnes geen specifieke ondernemingen zullen promoten, noch producten uit andere lidstaten in een kwaad daglicht zullen stellen. De campagnes zullen bovendien in overeenstemming zijn met Verordening (EG) nr. 3/2008 van de Raad⁶, die in de plaats is gekomen van Verordening (EG) nr. 2702/1999 van de Raad inzake voorlichtings- en afzetbevorderingsacties voor landbouwproducten in derde landen⁷.
- (16) De Nederlandse autoriteiten garanderen dat alle bloemkwekerijproducten, met inbegrip van nationale producten, producten uit andere lidstaten en derde landen, in gelijke mate zullen profiteren van de reclamecampagnes.

---

⁴ PB L 109 van 6.5.2000, blz. 29.

⁵ PB C 319 van 27.12.2006, blz. 1.

⁶ PB L 3 van 5.1.2008, blz. 1.

⁷ PB L 327 van 21.12.1999, blz. 7.

Import- en exportcijfers in miljoenen voor siergewassen in Nederland in 2009 (de nationale productie van bloemkwekerijproducten was 4 898 miljoen euro)			
	Totaal	Lidstaten	Derde landen
Import	€ 1 174	€ 330	€ 844
Export (incl. nationale en geïmporteerde producten)	€ 5 919	€ 4 763	€ 1 156

Nationale productie, import- en exportcijfers in miljoenen voor andere gewassen dan siergewassen in Nederland in 2009		
Product	Nationale productie	Import en export
Hydrocultuur	€ 40	€ 30
Teeltmateriaal	€ 360	€ 25
Bloemzaden	€ 1	-

De tabellen laten zien dat zowel nationale als geïmporteerde producten profiteren van een stijging van de vraag in de exporterende landen gegeven dat de export zowel geïmporteerde als nationale producten omvat. Volgens de Nederlandse autoriteiten is bovendien het percentage verbruikte bloemkwekerijproducten dat in Nederland wordt geproduceerd, vergelijkbaar met het percentage verbruikte geïmporteerde producten. Het percentage van de nationale productie dat is bestemd voor de export, is vergelijkbaar met het percentage geïmporteerde producten dat is bestemd voor de export.

- (17) Het plafond van het steunbudget voor reclameactiviteiten is 30 000 000 euro per jaar. De steunintensiteit bedraagt maximaal 100%, aangezien de hele bloemkwekerijsector in gelijke mate profiteert van de algemene reclamecampagnes.

Heffingssystematiek

- (18) Het Productschap Tuinbouw belast bloemkwekerijproducten die in Nederland worden geproduceerd, geïmporteerde producten uit derde landen en producten die in Nederland worden gekocht, met parafiscale heffingen. Er worden twee typen heffingen onderscheiden:
- (a) aanbodsheffing: de berekening van de heffing is gebaseerd op de omzet van producten die in Nederland worden geproduceerd en worden verhandeld, en op de invoerwaarde van de producten die vanuit derde landen worden geïmporteerd.

- (b) handelsheffing: de berekening van de heffing is gebaseerd op de aankoopwaarde van de producten die zich op de Nederlandse markt bevinden.
- (19) Ad. a) De aanbodsheffing geldt niet voor producten die uit andere lidstaten worden geïmporteerd. De producenten in Nederland moeten heffingen betalen op basis van de verkoopwaarde van hun geteelde producten, met inbegrip van de winst. Marktdeelnemers die bloemkwekerijproducten importeren uit derde landen, moeten hun heffingen betalen op basis van de CIF-waarde (Cost, Insurance, and Freight - kosten, verzekering en vracht), die gelijk is aan de bovengenoemde verkoopwaarde. De heffingen zijn iets gunstiger voor de importeurs, aangezien de CIF-waarde geen winstmarge bevat.
- (20) De hoogte van de heffingen is voor nationale producten en uit derde landen geïmporteerde producten gelijk, namelijk een percentage van de waarde van de omzet en de invoerwaarde, te weten,
- sierplanten: van 0 tot 6 000 000 euro – 0,46%, en vanaf 6 000 000 euro – 0,23%,
  - teeltmateriaal: 0,05%,
  - hydrocultuur: 0,22%,
  - bloemzaden: 0,34 euro per are (maar uitsluitend indien geregistreerd bij gecertificeerde vergunningverlenende instituten binnen de EU; anders geldt het tarief voor sierplanten).

De geschatte jaarlijkse opbrengst van de aanbodsheffing is 16 000 000 euro (14 000 000 euro afkomstig van nationale producten en 2 000 000 euro afkomstig van producten uit derde landen).

- (21) Ad. b) De ondernemers die in Nederland bloemkwekerijproducten kopen die op de Nederlandse markt beschikbaar zijn, moeten heffingen betalen over de aankoopwaarde van hun producten. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen nationale producten en producten uit andere landen, met inbegrip van derde landen en andere lidstaten; zodra de producten beschikbaar zijn op de Nederlandse markt en door een derde (Nederlandse) partij worden gekocht, is er een handelsheffing over verschuldigd. Het tarief van de heffing is voor alle nationale en buitenlandse producten hetzelfde.
- (22) De heffingen zijn een percentage van de aankoopwaarde, te weten:
- van 0 tot 11 000 000 euro – 0,28%,
  - van 11 000 000 tot 50 000 000 euro – 0,19%,
  - vanaf 50 000 000 euro – 0,10%.

De geschatte jaarlijkse opbrengst van de handelsheffing is 9 000 000 euro.

- (23) De heffingen (aanbodsheffing en handelsheffing) worden jaarlijks betaald aan het Productschap Tuinbouw. Indien producenten en handelaren financieel, organisatorisch en economisch met elkaar verbonden zijn, kunnen zij, ongeacht hun

herkomst, het Productschap vragen om hun aanschaffings-, omzet- of importcijfers gezamenlijk te mogen aangeven, zodat een gunstiger tarief van toepassing is.

- (24) Als de producenten en handelaren het merendeel van hun producten kopen en verkopen via de Nederlandse veiling, int de veiling de heffingen. De marktdeelnemers hebben echter de mogelijkheid om hieraan niet deel te nemen en rechtstreeks aan het Productschap te betalen. In geval van betalingen via de veiling kunnen marktdeelnemers kiezen voor een voorschot om een groot deel van de heffingen te dekken. Als zij dit doen, ontvangen zij in ruil hiervoor een korting van 5% op het resterende bedrag van de heffingen. Deze 5% is een compensatie voor renteverlies als gevolg van de afdracht van het voorschot, en dit percentage wordt elk jaar aangepast aan de op dat moment geldende wettelijke rentetarief.
- (25) Er worden geen aanbodsheffingen in rekening gebracht over bloemkwekerijproducten uit andere lidstaten. Toch kan over geïmporteerde producten uit andere lidstaten een handelsheffing verschuldigd zijn, wanneer deze producten op de Nederlandse markt beschikbaar zijn en door een derde (Nederlandse) partij worden gekocht. Een handelsheffing kan ook worden opgelegd op producten die bestemd zijn voor de export. De Nederlandse autoriteiten garanderen dat alle producten op dezelfde wijze zullen worden behandeld en dezelfde voordelen zullen krijgen als nationale producten. De steun zal in gelijke mate ten goede komen van allen die aan de heffing bijdragen, aangezien het in hun belang is om de consumptie van bloemkwekerijproducten te bevorderen en zo de vraag naar deze producten te vergroten.
- (26) De Nederlandse autoriteiten hebben naar eigen zeggen geen informatie over de mogelijkheid dat een soortgelijke heffing wordt opgelegd in het land van oorsprong van het product. Indien de autoriteiten in de toekomst duidelijke informatie ontvangen waaruit blijkt dat andere lidstaten een soortgelijke heffing toepassen op dezelfde producten als die waarover in Nederland een parafiscale belasting wordt geheven, gaan zij evenwel de verbintenis aan het heffingsstelsel te herzien om overeenkomstig het VWEU een dubbele belasting op dezelfde producten te vermijden. Er bestaat geen onderscheid op basis van de achtergrond of bestemming van de producten en er wordt geen onderscheid in heffing gemaakt wat de oorsprong van de producten betreft.
- (27) Indien een handelaar bij aanvoer kan aantonen dat hij in een andere lidstaat reeds een soortgelijke heffing over zijn product heeft betaald, verbindt het Productschap Tuinbouw zich bovendien ertoe de kosten van eventueel ten onrechte in Nederland geheven heffingen terug te betalen onder de volgende voorwaarden:
- a) de handelaar moet een terugbetalingsverzoek indienen,
  - b) de termijn voor de indiening van het verzoek om terugbetaling door de heffingsplichtige zal in overeenstemming zijn met het nationaal recht en is in elk geval minimaal zes maanden,
  - c) de terugbetaling gebeurt binnen zes maanden na de indiening van het verzoek,
  - d) de terug te betalen bedragen omvatten de rente vanaf de datum waarop het terug te betalen bedrag is betaald tot de datum waarop dat bedrag daadwerkelijk wordt terugbetaald,

- e) het Productschap Tuinbouw accepteert elk redelijk bewijs van de heffingsplichtige waaruit blijkt dat hij een soortgelijke heffing in andere lidstaten heeft betaald,
  - f) wanneer de heffingsplichtige de heffing nog niet heeft betaald, ziet het Productschap Tuinbouw formeel af van de terugbetaling,
  - g) het recht op terugbetaling wordt niet aan andere voorwaarden onderworpen.
- (28) De Nederlandse autoriteiten hebben aangeboden om op verzoek van de Commissie verslag uit te brengen over de terugbetaling van de heffingen om aan te tonen hoe deze procedure in zijn werk gaat.
- (29) Alhoewel de parafiscale heffingen alleen in rekening zullen worden gebracht na goedkeuring van deze steunregeling door de Commissie, zal de inning ervan met terugwerkende kracht plaatsvinden. De sector is verplicht om de heffingen vanaf 2010 te betalen. Desondanks hebben de Nederlandse autoriteiten verzekerd dat het geïnde geld uitsluitend zal worden gebruikt voor steunmaatregelen die worden vastgesteld na goedkeuring van de steunregeling.
- (30) De Nederlandse autoriteiten hebben informatie verstrekt waaruit blijkt dat de heffingen niet van invloed zullen zijn op de prijs van de eindproducten. De heffingen worden geheven op het niveau van de primaire producenten en handelaren, teneinde verstoringen te voorkomen en de administratie zo efficiënt mogelijk te houden. De prijzen van de eindproducten worden op de veiling bepaald door vraag en aanbod.

2.6. Cumulatie

- (31) De steun kan niet worden gecumuleerd met steun die uit andere lokale, regionale, nationale of Europese middelen wordt ontvangen om dezelfde subsidiabele kosten te dekken.

2.7. Duur

- (32) De steunmaatregel zal worden uitgevoerd vanaf 1 september 2011 (na de datum van goedkeuring door de Commissie) en zal van kracht zijn tot 1 september 2017.

2.8. Steunintensiteit

- (33) Maximaal 100%.

3. BEOORDELING

3.1. Bestaan van staatssteun

- (34) Er zij opgemerkt dat de beoordeling uitsluitend betrekking heeft op de maatregel voor reclame en geen betrekking heeft op de maatregelen voor onderzoek en ontwikkeling, technische ondersteuning, kwaliteitsmaatregelen en milieuprojecten, aangezien de Nederlandse autoriteiten laatstgenoemde maatregelen niet hebben aangemeld.

- (35) Overeenkomstig artikel 107, lid 1, van het VWEU “*zijn steunmaatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de interne markt, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt*”.
- (36) Wat de vraag betreft of de opbrengsten van parafiscale heffingen al dan niet als staatsmiddelen kunnen worden beschouwd, moet worden opgemerkt dat met betrekking tot staatsmiddelen geen onderscheid dient te worden gemaakt tussen de gevallen waarin de steun rechtstreeks door de staat wordt verleend, en de gevallen waarin de steun via door de staat daartoe aangewezen of opgerichte publiek- of privaatrechtelijke lichamen wordt verleend⁸.
- (37) In haar arrest in zaak C-345/02⁹ heeft het Hof van Justitie opgemerkt dat verplichte bijdragen die door een intermediair orgaan worden geïnd bij alle ondernemingen van een bepaalde bedrijfssector, alleen dan niet als staatsmiddelen kunnen worden beschouwd als is voldaan aan de volgende voorwaarden:
1. de betrokken maatregel is vastgesteld door de beroepsorganisatie die de ondernemingen en de werknemers van een bedrijfssector vertegenwoordigt, en dient niet als instrument voor de uitvoering van door de staat vastgesteld beleid;
  2. de verwezenlijking van de doelstellingen van de betrokken maatregel wordt volledig gefinancierd met de bijdragen van de ondernemingen uit de sector;
  3. de wijze van financiering en het percentage / bedrag van de bijdragen worden in de beroepsorganisatie van de bedrijfssector vastgesteld door de vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers, zonder enige bemoeienis van de staat;
  4. de bijdragen moeten voor de financiering van de maatregel worden gebruikt zonder dat de staat daarbij kan ingrijpen.
- (38) De aangemelde steunregeling lijkt niet aan al deze voorwaarden te voldoen. Zoals is uiteengezet in punt 8, hebben de Nederlandse autoriteiten en het Productschap een overeenkomst gesloten over de financiële structuur, met inbegrip van de toerekening van het fonds aan het Productschap, om de kosten te dekken van onder andere reclamecampagnes die zijn vastgelegd in door de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie goedgekeurde verordeningen. De Nederlandse regering heeft dus de mogelijkheid om zich te bemoeien met de vaststelling van de financieringsmodaliteiten van de regeling en de mogelijke steun waarvoor de geïnde heffingen kunnen worden gebruikt. Dit leidt tot de conclusie dat niet is voldaan aan de voorwaarden in de punten 1, 3 en 4 van punt 37.
- (39) Aangezien de staat controle behoudt over de financiering en over het uitgavenpatroon van het schema, kan worden geconcludeerd dat de opbrengsten uit

---

⁸ Zie de arresten van 13 maart 2001 in zaak C-379/98, *PreussenElektra AG versus Schlesweg AG* [2001], Jurispr. 2001, blz. 2099, punt 58, en van 20 November 2003 in zaak C-126/01, *Ministre de l'économie, des finances et de l'industrie versus GEMO SA*, Jurispr. 2003, blz. 13769, punt 23.

⁹ Arrest van het Hof (Eerste Kamer) van 15 juli 2004 in zaak C-345/02, *Pearle BV, Hans Prijs Optiek Franchise BV en Rinck Opticiens BV en het bedrijfslichaam Hoofdbedrijfschap Ambachten*, Jurispr. 2004, blz. 7139.

de parafiscale heffingen van onderhavig schema in feite aangemerkt kunnen worden als staatsmiddelen en aan de staat toeschrijfbaar zijn.

- (40) Met betrekking tot de andere vereisten om in aanmerking te komen voor artikel 107, lid 1, VWEU, zij opgemerkt dat de onderhavige maatregel bepaalde ondernemingen begunstigt (ondernemers in de bloemkwekerijsector) en de marktpositie van deze ondernemingen kan verstevigen.
- (41) Volgens de jurisprudentie van het Hof van Justitie, wijst het enkele feit dat de concurrentiepositie van een onderneming wordt verbeterd ten nadele van andere concurrerende ondernemingen, door het geven van een economisch voordeel dat zij anders niet zou hebben ontvangen bij haar normale bedrijfsvoering, op een mogelijke versterking van de concurrentie.¹⁰
- (42) Steun aan een onderneming blijkt van invloed te zijn op het handelsverkeer tussen de lidstaten, wanneer de betreffende onderneming actief is op een markt die openstaat voor intracommunautaire handel.¹¹ Er is een omvangrijke intracommunautaire handel in landbouwproducten, dat wil zeggen, bloemkwekerijproducten. Deze maatregel kan dus de handel tussen de lidstaten beïnvloeden.
- (43) Gelet op het bovenstaande, is voldaan aan de voorwaarden van artikel 107, lid 1, van het VWEU. Er kan daarom worden geconcludeerd dat de voorgestelde steunregeling staatssteun is in de zin van het genoemde artikel. De steunmaatregel kan alleen worden beschouwd als verenigbaar met de interne markt, als hij valt onder een van de afwijkingen waarin het Verdrag voorziet.
- (44) Door de steunregeling aan te melden, hebben de Nederlandse autoriteiten voldaan aan artikel 108, lid 3, van het VWEU. De Commissie neemt kennis van het feit dat de maatregelen die uit de heffingen zullen worden gefinancierd, pas in werking treden na goedkeuring van de onderliggende regeling, ook al worden de heffingen met terugwerkende kracht geïnd (vanaf 2010).

3.2. Beoordeling van de verenigbaarheid van de steun

- (45) Volgens artikel 107, lid 3, sub c, van het VWEU, kunnen steunmaatregelen om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken, als verenigbaar met de interne markt worden beschouwd, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt, daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad.
- (46) Wat betreft de aangemelde maatregel, is hoofdstuk VI.D inzake steun voor reclame voor landbouwproducten van de communautaire richtsnoeren voor staatssteun in de

---

¹⁰ Arrest van het Hof van 17 september 1980 in zaak 730/79, *Philip Morris Holland BV tegen de Commissie van de Europese Gemeenschappen*, Jurisprudentie 1980, blz. 2671.

¹¹ Zie in het bijzonder het arrest van het Hof van 13 juli 1988 in zaak 102/87, *Republiek Frankrijk tegen de Commissie van de Europese Gemeenschappen*, Jurisprudentie 1988, blz. 4067.

landbouw- en de bosbouwsector 2007-2013¹² (hierna te noemen 'de richtsnoeren') van toepassing.

Reclame van algemene aard

- (47) Volgens punt 157 van de richtsnoeren wordt staatssteun voor reclamecampagnes van algemene aard binnen de Gemeenschap aangemerkt als verenigbaar met het Verdrag, als wordt voldaan aan de onderstaande voorwaarden:
- a) de reclamecampagne moet algemeen van aard zijn en alle producenten van het betrokken type product ten goede komen;
  - b) in dergelijke reclame mag de oorsprong van het product niet worden vermeld;
  - c) de reclame kan worden gemaakt door producentengroeperingen of andere organisaties, ongeacht hoe groot deze zijn;
  - d) de reclamecampagne moet voldoen aan het bepaalde in artikel 2 van Richtlijn 2000/13/EG, alsook aan de specifieke etiketteringsvoorschriften die zijn vastgelegd voor diverse producten, met name wijn, zuivelproducten, eieren en slachtpluimvee (punt 152, onder j, van de richtsnoeren);
  - e) de steunintensiteit mag tot 100% bedragen.
- (48) De door Nederland verstrekte informatie, waaronder voorbeelden van reclamecampagnes van 'Bloemenbureau Holland' (BBH), laat zien dat de campagnes algemeen van aard zijn en dat alle begunstigden in gelijke mate van de campagnes profiteren (zie punt 10). Voorts garanderen de Nederlandse autoriteiten dat niet zal worden verwezen naar de oorsprong van producten en dat de naam BBH en haar logo zullen worden verwijderd en vervangen door een naam en logo die niet (symbolisch) verwijzen naar een oorsprong. De Nederlandse autoriteiten hebben zich ertoe verbonden de Commissie te informeren over de nieuwe naam en het nieuwe logo, voordat zij deze gebruiken voor de reclamecampagnes die door deze steunmaatregel worden gefinancierd (zie punt 12), dat de steunintensiteit maximaal 100% zal bedragen (zie punt 17), en dat de reclamecampagnes voldoen aan het bepaalde in artikel 2 van Richtlijn 2000/13/EG betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgeving der lidstaten inzake de etikettering en presentatie van levensmiddelen alsmede inzake de daarvoor gemaakte reclame¹³. De sector draagt bovendien via parafiscale heffingen 100% van de kosten. De steunmaatregelen voor reclame van algemene aard zijn in overeenstemming met hoofdstuk VI.D van de richtsnoeren.

Logo's en namen van heffingsorganisaties

- (49) Namen en logo's van heffingsorganisaties mogen voorkomen in reclameadvertenties of folders om aan te geven welke organisatie de reclame maakt, dat wil zeggen 'Bloemenbureau Holland', mits niet wordt verwezen naar de oorsprong van producten. De Nederlandse autoriteiten hebben beloofd de naam en het logo van BBH te wijzigen, om elke verwijzing naar oorsprong te vermijden.

---

¹² PB C 319 van 27.12.2006, blz. 1.

¹³ PB L 109 van 6.5.2000, blz. 29.

- (50) Het gebruik van namen en logo's die het vrije verkeer van goederen tussen de lidstaten zouden kunnen beperken, is volgens artikel 34 en volgende van het Verdrag verboden. Als de oorsprong wordt benadrukt door een dergelijke naam of een dergelijk logo, kan dit consumenten aanmoedigen om de producten te kopen die dit etiket dragen, met uitsluiting van geïmporteerde producten.
- (51) De Nederlandse autoriteiten hebben garanties gegeven dat logo's en namen neutraal zijn, niet verwijzen naar een oorsprong en ondergeschikt zijn aan de totale boodschap (zie punt 11).
- (52) De Commissie herinnert de Nederlandse autoriteiten eraan dat reclameactiviteiten met een jaarlijks budget van meer dan 5 miljoen euro afzonderlijk moeten worden gemeld.
- (53) Uit de bovenstaande overwegingen volgt dat is voldaan aan alle voorwaarden in de richtsnoeren met betrekking tot reclame van algemene aard.

Reclame in derde landen

- (54) In punt 159 van de richtsnoeren wordt staatssteun voor reclamecampagnes in derde landen beschouwd als verenigbaar met het Verdrag, mits wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:
  - a) de reclamecampagne in derde landen moet voldoen aan de beginselen van Verordening (EG) nr. 2702/1999¹⁴;
  - b) de reclamecampagne in derde landen mag geen reclame zijn die is gericht op bepaalde ondernemingen, of die de verkoop van producten uit andere lidstaten in gevaar dreigt te brengen, of dat zij producten uit andere lidstaten in een kwaad daglicht stelt.
- (55) De Commissie neemt kennis van de informatie en de garanties die de Nederlandse autoriteiten in punt 15 hebben gegeven, dat de reclamecampagne niet is gericht op specifieke ondernemingen en producten uit andere lidstaten niet in een kwaad daglicht stelt.
- (56) Verordening (EG) nr. 2702/1999 van de Raad is vervangen door Verordening (EG) nr. 3/2008 van de Raad inzake voorlichtings- en afzetbevorderingsacties voor landbouwproducten op de binnenmarkt en in derde landen¹⁵. Volgens artikel 19 van Verordening (EG) nr. 3/2008 moeten verwijzingen naar Verordening (EG) nr. 2702/1999 worden beschouwd als verwijzingen naar Verordening (EG) nr. 3/2008.
- (57) Artikel 1 van Verordening (EG) nr. 3/2008 bepaalt dat voorlichtings- en afzetbevorderingsactiviteiten niet mogen zijn afgestemd op handelsmerken en de specifieke oorsprong van een product niet als argument mogen gebruiken om aan te zetten tot het verbruik ervan. De oorsprong van een onder de acties vallend product met een benaming die krachtens de regelgeving van de Gemeenschap is verstrekt, mag echter wel worden aangegeven. De Nederlandse autoriteiten hebben bevestigd dat aan deze voorwaarden zal worden voldaan.

---

¹⁴ PB L 327 van 21.12.1999, blz. 7.

¹⁵ PB L 3 van 5.1.2008, blz. 1.

(58) Artikel 2 van Verordening (EG) nr. 3/2008 bepaalt dat de volgende activiteiten mogen worden gefinancierd:

- a) acties op het gebied van public relations, afzetbevordering en reclame, in het bijzonder om de aandacht te vestigen op de intrinsieke eigenschappen en de voordelen van producten van de Gemeenschap uit het oogpunt van met name kwaliteit, voedselveiligheid, bijzondere productiemethoden, voedings- en gezondheidsaspecten, etikettering, dierenwelzijn en milieuzorg;
- b) voorlichtingsacties die met name betrekking hebben op de communautaire regelingen inzake beschermde oorsprongsbenamingen (BOB's) en beschermde geografische aanduidingen (BGA's), gegarandeerde traditionele specialiteiten (GTS'en) en de biologische productie, alsmede op andere communautaire regelingen inzake kwaliteitsnormen en etiketteringsvoorschriften voor landbouwproducten en voedingsmiddelen, en op in de desbetreffende communautaire regelgeving vastgestelde grafische symbolen;
- c) voorlichtingsacties betreffende de communautaire regelingen inzake in bepaalde gebieden voortgebrachte kwaliteitswijn, wijn met een geografische aanduiding en gedistilleerde dranken met een geografische aanduiding of voorbehouden traditionele vermelding;
- d) studies om de resultaten van de afzetbevorderings- en voorlichtingsacties te evalueren.

(59) Volgens artikel 3 van Verordening (EG) nr. 3/2008 komen in het bijzonder de volgende producten in aanmerking voor reclameacties in derde landen:

- a) voor rechtstreeks verbruik of voor verwerking bestemde producten waarvoor uitvoerkansen of mogelijkheden tot het vinden van nieuwe afzetmarkten in derde landen bestaan;
- b) typische of kwaliteitsproducten met een hoge toegevoegde waarde.

De beschrijving van de activiteiten (zie punt 15) laat zien dat wordt voldaan aan de in artikel 3 van Verordening (EG) nr. 3/2008 vastgelegde voorwaarden.

(60) De maximale intensiteit voor de financiering van deze publiciteitscampagnes in derde landen bedraagt 100%. De Nederlandse autoriteiten hebben aangegeven dat deze steunmaatregel zal worden gefinancierd door een parafiscale heffing. De laatste alinea van artikel 13, lid 3, van Verordening (EG) nr. 3/2008 bepaalt dat de door de indienende organisaties verrichte betalingen afkomstig mogen zijn uit parafiscale heffingen of verplichte bijdragen. De steunintensiteit in de aangemelde maatregelen voldoet dus aan de voorwaarde in artikel 13, lid 3, van Verordening (EG) nr. 3/2008 dat de indienende organisaties ten minste 20% van de werkelijke kosten van de programma's moeten bijdragen aan de financiering van de programma's.

(61) De Commissie neemt kennis van de door de Nederlandse autoriteiten gegeven verzekeringen dat de reclamecampagnes zullen worden uitgevoerd door dienstverleners die worden geselecteerd in overeenstemming met Richtlijn 2004/18/EG (zie punt 15), dat er geen cumulatie zal plaatsvinden met steun uit andere lokale, regionale, nationale of communautaire regelingen voor dezelfde

subsidiabele kosten, en dat cumulatie met steun van de gemeenschappelijke marktorganisatie voor bloemen wordt uitgesloten (zie punt 31).

- (62) De Commissie concludeert dat wordt voldaan aan de voorwaarden die zijn vastgelegd in punt 159 van de richtsnoeren.
- (63) Dit besluit loopt niet vooruit op het standpunt dat de Commissie kan innemen over de verenigbaarheid van de betreffende relevante maatregelen met de bepalingen inzake de interne markt, in het bijzonder met betrekking tot openbare aanbestedingen en concessies.

3.3 Parafiscale heffing

- (64) Aangezien het hier gaat om staatssteun die wordt gefinancierd door een parafiscale heffing, moet de Commissie zowel de gefinancierde maatregelen, dat wil zeggen de steunactiviteiten, onderzoeken als de wijze waarop deze worden gefinancierd. Volgens het Hof moet de Commissie bij de beoordeling van de steun rekening houden met de wijze van financiering van de steun, wanneer deze wijze van financiering, in het bijzonder door verplichte bijdragen, een integrerend onderdeel uitmaakt van de steunmaatregel.
- (65) Om te bepalen of de maatregel integraal deel uitmaakt van de steunmaatregel, moet met verschillende elementen rekening worden gehouden: de opbrengst van de heffing moet dienen voor de financiering van de steun¹⁶, krachtens de betrokken nationale regeling moet er een dwingend bestemmingsverband bestaan tussen de heffing en de steun¹⁷, en het bedrag van de heffing moet een rechtstreeks effect hebben op het bedrag van de staatssteun¹⁸.
- (66) De toepassing van deze criteria op de maatregel in kwestie brengt de Commissie ertoe rekening te houden met de volgende elementen. Op de eerste plaats stelt de rechtsgrond van de maatregel in kwestie, dat wil zeggen de verordeningen van het Productschap Tuinbouw, duidelijk de verplichte heffingen vast voor het vergroten van de vraag naar bloemen. Dit betekent dat elke heffing uitsluitend ten goede komt van het fonds van het Productschap Tuinbouw waaruit de steunmaatregel voor reclame wordt gefinancierd, zonder dat deze ten dienste wordt gesteld van of verloopt via de algemene staatsbegroting. De heffing moet daarom worden beschouwd als een heffing die wordt toegewezen voor de financiering van de steun, op basis van de geldende nationale regels. Op de tweede plaats worden de steunmaatregelen uitsluitend gefinancierd door de sectorale heffingen vanuit het Productschap. Er zijn geen andere financieringsbronnen in het spel. Er kan daarom

---

¹⁶ Arresten van het Hof van 13 januari 2005 in zaak C-174/02, *Streekgewest Westelijk Noord-Brabant*, Jurispr. 2005, blz. 85, punt 26, en van 7 september 2006 in zaak C-526/04, *Laboratoires Boiron*, Jurispr. 2006, blz. 7529, punt 44.

¹⁷ Arresten van het Hof van 13 januari 2005 in zaak C-174/02, *Streekgewest Westelijk Noord-Brabant*, Jurispr. 2005, blz. 85, punt 26, en van 27 oktober 2005 in gevoegde zaken C-266/04 tot C-270/04, C-276/04 en C-321/04 tot C-325/04, *Nazairdis*, Jurispr. 2005, blz. 9481, punten 46-49.

¹⁸ Arresten van het Hof van 13 januari 2005 in zaak C-174/02, *Streekgewest Westelijk Noord-Brabant*, Jurispr. 2005, blz. 85, punt 28, en van 15 juni 2006, *Air Liquide*, Jurispr. 2006, blz. 5293, punt 46.

worden geconcludeerd dat de hoogte van de heffing een direct effect heeft op de hoogte van de staatssteun.

- (67) Op basis van deze elementen komt de Commissie tot de conclusie dat de wijze van financiering van de steun, in dit geval de sectorale heffing, een integrerend onderdeel uitmaakt van de steunmaatregel en dat de Commissie bij de beoordeling van de steun daarom rekening moet houden met de wijze van financiering. Als de steunregeling een onderscheid maakt tussen geïmporteerde producten en nationale producten, kan de Commissie de regeling niet als verenigbaar beschouwen, omdat de wijze van financiering van de steun in dat geval inbreuk maakt op artikel 110 van het VWEU.¹⁹
- (68) Gegeven het voorgaande is het Hof van mening dat met betrekking tot een belasting die volgens dezelfde criteria op zowel binnenlandse als ingevoerde producten van toepassing is, "dat er aanleiding kan bestaan rekening te houden met de bestemming van de opbrengst van de belasting. Immers, wanneer de opbrengst van een dergelijke belasting bestemd is ter bekostiging van activiteiten die bijzonder de belaste nationale producten ten goede komen, kan het resultaat zijn, dat de volgens gelijke criteria geheven bijdrage toch een discriminatoire belasting vormt, voor zover de fiscale last op nationale producten wordt geneutraliseerd door de voordelen ter financiering waarvan zij is ingesteld, terwijl die op ingevoerde producten een nettobelasting vormt²⁰". De Commissie moet daarom onderzoeken of de steunregeling al dan niet een nettobelasting vormt voor geïmporteerde producten, met andere woorden of deze producten in gelijke mate profiteren van de steunmaatregelen die worden gefinancierd uit de heffingen die op ze zijn geheven.
- (69) De Nederlandse autoriteiten hebben bepaald dat zij twee typen heffingen zullen opleggen, de aanbodsheffing en de handelsheffing. Bovendien worden de heffingen systematisch geheven overeenkomstig dezelfde criteria voor primaire producenten en handelaren. De aanbodsheffing kan worden geheven op producten die zijn geïmporteerd uit derde landen en in dezelfde omstandigheden verkeren als nationale producten. Er zal geen heffing worden geheven op producten die worden geïmporteerd uit andere lidstaten. De Nederlandse autoriteiten hebben laten zien dat alle geïmporteerde bloemproducten in gelijke mate profiteren van de reclamecampagnes die uit de parafiscale heffingen worden gefinancierd (zie punt 25). De handelsheffing kan worden opgelegd op alle producten die op de Nederlandse markt zijn, met inbegrip van producten uit andere lidstaten. De Commissie neemt kennis van de belofte van de Nederlandse autoriteiten om te vermijden dat een en hetzelfde product wordt onderworpen aan dubbele heffing, en met de toezegging dat de heffing, in het geval van dubbele heffing, zal worden terugbetaald op basis van algemene en objectieve criteria. De handelsheffing kan bovendien worden geheven op producten die bestemd zijn voor de export. De Nederlandse autoriteiten hebben verzekerd dat deze producten op dezelfde wijze zullen worden behandeld en in gelijke mate zullen profiteren van de reclamecampagnes als nationale producten.

---

¹⁹ Arrest van het Hof van 21 oktober 2003 in de gevoegde zaken C-261/01 en C-262/01, *Van Calster*, Jurispr. 2003, blz. I-12249, punt 48.

²⁰ Arrest van het Hof van 11 maart 1992 in de gevoegde zaken C-78/90, C-79/90, C-80/90, C-81/90, C-82/90 en C-83/90, *Compagnie commerciale de l'ouest*, Jurispr. 1992, blz. 1847, punt 26.

- (70) De reclamecampagnes zijn beschikbaar voor bloemen van elke oorsprong, ongeacht hun afkomst of bestemming. De Nederlandse autoriteiten hebben gegarandeerd en aangetoond middels reclamecampagnematerialen dat er geen specifieke seizoensgebonden reclame zal plaatsvinden van nationale producten noch van nationale specialisaties en behoeften. De reclame heeft betrekking op alle typen bloemkwekerijproducten ongeacht afkomst. Bovendien hebben de Nederlandse autoriteiten verzekerd dat onderscheid tussen de producten waarop heffingen worden geheven, met inbegrip van nationale, geïmporteerde of te exporteren producten, wordt voorkomen, aangezien alle producten in dezelfde mate kunnen profiteren van de steunmaatregelen die uit de opbrengst van de parafiscale heffing worden gefinancierd.
- (71) Er kan geconcludeerd worden dat de steunregeling geen nettobelasting vormt voor geïmporteerde producten welke onderhevig zijn aan dezelfde heffing als Nederlandse producten nu de Nederlandse autoriteiten de garantie hebben gegeven dat geïmporteerde producten in gelijke mate profiteren van de steunmaatregelen welke worden gefinancierd door de opbrengst van de heffing.
- (72) De Nederlandse autoriteiten hebben geconstateerd dat de marktprijzen van bloemen niet worden beïnvloed door de heffing en dat de prijswijzigingen zijn gebaseerd op de markt van vraag en aanbod. Het blijkt dat kan worden geconcludeerd dat de binnenlandse producten niet minder concurrerend worden, doordat de heffing laag is, en dat de begunstigden van de steun dezelfde ondernemingen zijn als de ondernemingen die de heffing opbrengen. Het fonds wordt bovendien beheerd door het Productschap, dat ook zorg draagt voor de uitbetaling van de steunmaatregel. Er wordt daarom geen beperking van het vrije verkeer van goederen binnen de interne markt verwacht als gevolg van de verhoging van de heffingen.

4. CONCLUSIE

- (73) De Commissie concludeert dat de maatregelen staatssteun zijn in de zin van artikel 107, lid 1, van het VWEU.
- (74) De regeling is in overeenstemming met de communautaire richtsnoeren voor staatssteun in de landbouw- en de bosbouwsector 2007-2013, in het bijzonder met de eisen die gelden voor steun voor reclame voor landbouwproducten. Volgens artikel 107, lid 3, sub c, van het VWEU kunnen de steunmaatregelen daarom worden beschouwd als verenigbaar met de interne markt.
- (75) Als deze brief vertrouwelijke informatie bevat die niet aan derde partijen bekend mag worden gemaakt, wordt u verzocht de Commissie hiervan binnen vijftien werkdagen gerekend vanaf de datum van ontvangst in kennis te stellen. Als de Commissie vóór die uiterste datum geen met redenen omkleed verzoek heeft ontvangen, wordt aangenomen dat u instemt met openbaarmaking aan derde partijen en met de publicatie van de volledige tekst van deze brief in de authentieke taal op het Internet op pagina http://ec.europa.eu/eu_law/state_aids/state_aids_texts_nl.htm. U kunt uw verzoek per aangetekend schrijven of per fax zenden aan:

Europese Commissie
Directoraat-generaal Landbouw en plattelandontwikkeling
Directoraat M
Kamer: Loi 130 5/98A
B-1049 Brussel

Fax.: 0032 2 2967672

Met de meeste hoogachting,
Voor de Commissie

Dacian CIOLOŞ
Lid van de Commissie